

nebylo zkoumáno, zda žalobce v kladném případě měl aspoň tenkrát možnost odvrátiti ještě následky smluvené ztráty lhůt, zůstalo řízení neúplné (§ 503 č. 2 c. ř. s., § 496 č. 2 a 3 c. ř. s.). Nezbylo proto než zrušiti rozsudky nižších stolic a vrátiti věc procesnímu soudu (§ 510 c. ř. s.) k dalšímu jednání a rozhodnutí.

Čís. 16190.

Do jaké míry jest někdo schopen samostatně spravovati své záležitosti, není otázkou právní, nýbrž otázkou skutkovou, která musí býti tehda, byl-li vyšetřen duševní stav, zjištěna na základě posudku znalce oboru lékařství.

(Rozh. ze dne 10. června 1937, R II 261/37.)

Soud první stolice zbavil Jana S. úplně svéprávnosti pro duševní chorobu a pijáctví. Odporový soud napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Rekurs není odůvodněn. Odporový soud správně hodnotil výpovědi převědných osob a znalců. Otázka, do jaké míry jest někdo schopen samostatně spravovati své záležitosti, není otázkou právní, nýbrž otázkou skutkovou, která musí býti zodpověděna v případě vyšetřování duševního stavu na základě posudku znalce lékaře. Posudek znalce Dr. J. neodporuje názoru Dr. V., vyjádřenému v jeho lékařském vysvědčení, neboť také Dr. V. zjistil u stěžovatele známky chronického alkoholismu (ethylismu) po případě úbytek duševních sil na podkladě vleklé otravy lihovinami a dodal, že stěžovatelův chorobný stav nedosahuje takového stupně, aby stěžovatele činil úplně neschopna k svéprávnému řízení svých záležitostí, s omezením »pokud to bylo lze ambulatorním vyšetřením zjištěti«. Tím připouští i Dr. V., že při důkladnějším vyšetření není vyloučen jiný — přísnější — posudek, a nelze tu mluvit o nějakém rozporu mezi posudky dvou znalců, zejména proto, že Dr. V. vyšetřoval stěžovatele dne 10. října 1936, kdežto Dr. J. v dubnu 1937, a že podle posudku Dr. J. se duševní stav stěžovatelův značně zhoršil od té doby, kdy ho viděl Dr. V. Výslech dalšího znalce a opětý výslech Dr. V. a současný výslech obou jmenovaných odborných lékařů byl za vylíčeného stavu věci zbytečný. O částečném zbavení svéprávnosti tu není potřebí uvažovati, když stěžovatel podle správného zjištění odporového soudu není vůbec s to, aby své záležitosti sám obstarával.

Čís. 16191.

Legitimace dítěte potomním sňatkem (§ 161 obč. zák.) předpokládá, aby dítě bylo zroeno z manželky a zplozeno manželem před jejich sňatkem.

Otec, zapsaný vyznačením legitimace potomním sňatkem v matrice jako manželský, se může kdykoli domáhati ve sporu proti opatrovníku ustanovenému k hájení manželského původu dítěte zjištění materiální nesprávnosti matričního zápisu.

(Rozh. ze dne 10. června 1937, Rv II 84/36.)

Srv. rozh. č. 14498, 8202, 6166 Sb. n. s.

Žalobce František N. po smrti své manželky v roce 1907 uzavřel v roce 1909 manželství s Albínou H., ovdovělou F. Ta v době sňatku se žalobcem měla již dceru Marii. Teprve po roce manželství se žalobce od své manželky dověděl, že jmenované dítě Marie není jejím manželské dítě z prvního manželství, nýbrž že je měla již za svého vdovství s jiným mužem, a že se tedy dítě jmenuje nikoliv Marie H., nýbrž Marie F. Žalobce vzal to na vědomí. Když bylo uvedenému dítěti 6 let a mělo chodit do školy, žádala ho v roce 1912 jeho manželka, aby dítěti propůjčil po dobu jeho školní docházky své jméno, aby nebylo na dítě to mezi spolužáky pokřikováno jako na nemanželské a dítě tím netrpělo. Žalobce v domnění, že jde pouze o propůjčení jeho jména, manželce vyhověl, zašel na farní úřad u sv. Jakuba v J., kde prohlásil, že dítěti dává své jméno po dobu, dokud bude chodit do školy. Tehdejší úřadující kněz, aniž mu co vysvětloval o významu legitimace, dal žalobci něco podepsati a žalobce podepsal protokol ten v pevném přesvědčení, že dává dítěti pouze své jméno. K něčemu jinému své svolení dáti nemohl a nechtěl, poněvadž přirozeným otcem dítěte Marie nebyl. Teprve v lednu 1934 se žalobce na dotčeném farním úřadě dověděl, že byl zapsán do matriky jako otec Marie F. a že prý ji jako její nemanželský otec potomním manželstvím legitimoval. Jeho manželka Albína při výslechu u okresního soudu v J. dne 16. ledna 1934 potvrdila, že žalobce není otcem Marie N. (dříve F.), udala, že žalobce toliko žádala o propůjčení jména svému dítěti, a prohlásila, že jest otcem dítěte bývalý tovární mistr v H. František H., který na dítě také platil. Tvrdě, že má se zřením jednak na nejistotu právního poměru jeho samého k Marii N. dříve F., jednak na hrozící mu hmotnou újmu, plynoucí pro něho z legitimace jmenovaného dítěte jako pro jeho domnělého manželského otce, a že při jednání u farního úřadu v J. nebylo jeho úmyslem legitimovati je, takže jest zápis do matriky proti němu neúčinný pro nedostatek jeho svobodného, vážného, určitého a srozumitelného projevu a pro omyl, domáhá se na soudě žalobou podanou na opatrovníka k hájení manželského původu dítěte Marie N. zjištění, že zápis o legitimaci dítěte Marie, narozené 21. května 1906 v M. B. a zapsané v matrice farního úřadu sv. J. v J. dne 19. května 1912 jako legitimované potomním manželstvím, jest proti žalobci Františku N. neúčinný, že obhájce jest povinen to uznati a trpěti, aby podle pravoplatného rozsudku v této věci vydaného byl zápis ten z matriky farního úřadu sv. J. v J. vymazán. Soud první stolice zamítl žalobu. Důvod y: Soud se především zabýval otázkou, na kom se musí manžel

domáhati nároku na oduznutí manželského původu dítěte, které nebylo zrozeno v zákonné lhůtě § 138 obč. zák., nýbrž již leta před uzavřením manželství, jako v souzeném případě, a jež bylo potomním sňatkem rodičů legitimováno, zda totiž proti dítěti samému anebo proti opatrovníkovi k obhájení manželského původu. První stanovisko zastává rozhodnutí bývalého nejvyššího soud. dvoru ve Vídni, uveřejněné pod č. 5308 Gl. U., druhé stanovisko zastávají rozhodnutí našeho nejvyššího soudu č. 6166 a 8202 Sb. n. s. Soud se přiklonil k druhému stanovisku, a to proto, že ve sporech o manželský původ nejde jen o soukromé, ale též o veřejné zájmy, jichž ochrana podle úmyslu zákonodárcova náleží opatrovníku k hájení manželského původu. Podle toho tedy podal žalující manžel žalobu správně proti opatrovníku k hájení manželského původu. V rodném a křestním listě farního úřadu u sv. J. v J. jest uvedeno, že František N. (žalobce) uznal dne 19. května 1912 před dvěma svědky, totiž Antonínem K. a Františkem M., že jest otcem dítěte Marie, zrozeného jeho manželkou Albínou F. dne 21. května 1906, a že výslovně žádal, aby byl do matriky zapsán jako otec. Uvedený rodný a křestní list jest veřejná listina, která podle § 292, odst. 1, c. ř. s. podává úplný důkaz toho, co v ní jest matričním úřadem dosvědčeno. Důkaz nesprávnosti dosvědčeného příběhu jest podle § 292, odst. 2, c. ř. s. možný. Žalobce se snažil o takovýto důkaz, ale ten se mu nezdařil. Při provedení toho důkazu nejde o to, je-li žalobce otcem Marie N., to by snad mohl snadno prokázati, protože jeho manželka Albína N. udala dne 16. ledna 1934 před okresním soudem v J., že otcem toho dítěte jest František H., a jako svědkyně udala v souzeném sporu, že v době narození dítěte, o nějž jde, žalobce ještě ani neznala. V vyvrácení správnosti příběhu v křestním listu dosvědčeného žalobce uvádí, že prý byl se svou manželkou na farním úřadě pouze k tomu účelu, aby dítěti dal své jméno, že však nechtěl dítě legitimovati a že mu kaplan Engelbert P. nic nevysvětloval. Podle obsahu protokolu ve spisech okresního soudu v J., P IV 120/6, ze dne 16. ledna 1934 udala Albína N. vedle toho, že otcem dítěte jest František H., že žádala svého muže, než dítě vstoupilo do školy, aby dítěti dal po dobu, dokud bude choditi do školy, své jméno, že muž k tomu byl svolný, že šla se svým mužem k faráři, kterému to řekli, že farář se jich ptal, zdali dítě muž legitimuje, že významu toho slova nerozuměli, myslíce, že slovo legitimovati znamená dáti dítěti jméno, a že muž prohlásil poté, že dítě legitimuje. Jako svědkyně udala Albína N. v souzeném sporu, že na farní úřad šli vedle ní a jejího manžela Antonín K. a František M. a že vyjednávali s kaplanem Engelbertem P. Na to, co žalobce prohlásil, nedovede se prý již přesně upamatovati, že byla však přesvědčena, že manžel dává dítěti pouze své jméno. Že to dání jména bude také provedeno v matrice, na to ani nemyslila. Myšlenka, že má jíti na farní úřad, jí napadla sama sebou, a když se na faře informovala, bylo jí řečeno, že to jde a že jest potřebí svědků, a proto šli na faru znovu s dvěma svědky. Onen kaplan, který s ní jednal, jim nic nevysvětloval. Svědek Antonín K., nyní 83letý, udal, že nemůže k věci z vlastní zkušenosti nic udati, ježto — pokud ví — nebyl nikdy se žalobcem na farním úřadě u sv. Jakuba v J. za

účelem dání jména dítěti Marii F. Ani s jakýmsi Františkem M. na farním úřadě nebyl a nic tam nepodepsal. Dotčenými průvody nebylo nikterak vyvráceno to, co jest v křestním listu dosvědčeno, protože obě svědecké výpovědi jak Albína N., tak i Antonína K. jsou příliš nepřesné. Svědkyně Albína N. se prý nedovede upamatovati, co manžel prohlásil, a svědek Antonín K. »pokud ví« nikdy se žalobcem na farním úřadě v J. nebyl a nic tam nepodepsal. Neznalost svědka Antonína F., je-li vůbec totožný se svědkem podepsaným v legitimačním protokole, možno snad vysvětliti tím, že se svědek na událost, kterou má dosvědčiti, již nepamatuje, protože se odehrála již před 23 lety, že svědek neměl na věci zájmu a že je mu dnes již 83 let. Při hodnocení svědecké výpovědi Albína N. jest důležitá jiná závažná skutečnost. Poněvadž jako svědkyně udala, že žalobce není otcem dítěte, žalobce však podle obsahu legitimačního protokolu ze dne 19. května 1912 před dvěma svědky prohlásil, že jest otcem dítěte, a žádal výslovně, aby byl jako otec do matriky zapsán, jest možné, že manželé František a Albína N. dosáhli legitimace dítěte Marie podvodným činem. Za toho stavu věci není svědecká výpověď Albína N. tak věrohodná a spolehlivá, aby jí vzal soud za vyvráceno to, co veřejný úřad dosvědčil. Jest samozřejmé, že by ona výpověď žalobce jako strany nemohla otrásti průvodní mocí shora uvedené veřejné listiny, a proto nebylo třeba, aby soud připustil tento jen podpůrný důkaz. Soud má tudíž hledě na ustanovení § 292, odst. 1, c. ř. s. obsahem křestního listu za prokázáno, že žalobce dne 19. května 1912 na farním úřadě před dvěma svědky doznal, že jest otcem Marie F., a že výslovně žádal, aby byl jako otec do matriky zapsán. Mimo to jest soud názoru, že žalobu na oduznání manželského původu, o níž jde, nemůže manžel podati kdykoliv, nýbrž že jí musí podle § 158 obč. zák. podati nejdéle do tří měsíců po obdržení zprávy, jinak jest se svým nárokem prekludován a dítě jest podle zákona manželského původu, třebas by manžel mohl kdykoli prokázati nemožnost zplození dítěte. Ježto v souzené věci prohlásil žalobce již dne 19. května 1912 na farním úřadě, že jest otcem Marie F., jest od toho dne počítati i tříměsíční lhůtu stanovenou v § 158 obč. zák. pro podání žaloby o oduznání manželského původu, a poněvadž žalobce uvedenou lhůtu zmeškal, byla jeho žaloba zamítnuta jako opožděná. O d v o l a c í s o u d zrušil napadený rozsudek a uložil soudu první stolice, aby po právní mocí o věci dále jednal a znovu rozhodl. D ů v o d y: Jde vpravdě o žalobu na neúčinnost legitimace dítěte Marie N. potomním sňatkem. Pro souzený případ, kde jde o legitimované dítě, zrozené 21. května 1906, totiž dávno před uzavřením manželství, jež se stalo v roce 1909, neplatí tříměsíční lhůta stanovená v §§ 156 a 158 obč. zák. Předpis § 158 obč. zák. však platí v příčině otázky, v jaké formě jest se domáhati nároku na oduznání manželského původu, i v souzeném případě (rozh. č. 6166 Sb. n. s.), neboť tím, že se žalobce domáhá neúčinnosti legitimace dítěte potomním sňatkem, se zároveň domáhá i oduznání manželského původu dítěte. Žalobní nárok se opírá o to, že žalobce není otcem dítěte a že se zápis legitimace do křestní matriky stal jen omylem. Zápisem legitimace do matriky je prozatím otcovství manžela a

tím i manželský původ dítěte křestní matrikou dokázán, arci nebude-li jinými průvody vyvrácen. Legitimací jest totiž vyloučena jen domněnka, že otcem dítěte jest někdo jiný než manžel, který dítě legitimoval, avšak toliko tak dlouho, dokud zvláštním sporem nebude legitimace prohlášena za neúčinnou pro nepravdivost řečeného prohlášení manžela u farního úřadu (rozh. č. 8202 Sb. n. s.). Odvolací soud tedy nesouhlasí s názorem prvního soudu, že v souzené věci nejde o to, je-li žalobce otcem dítěte, nýbrž toliko o to, zda manžel před farářem prohlásil, že jest otcem dítěte, nýbrž že jest míti za to, že dokáže-li manžel, že není pravda to, co u farního úřadu za účelem legitimace dítěte prohlásil, nutno i legitimaci prohlásiti za neúčinnou, a tím jest vyvrácena i domněnka, že manžel jest otcem dítěte. K popírání otcovství jest oprávněn i manžel, který dal zapsati legitimaci, ať již vědomě, nebo mylně (Krainz-Ehrenzweig u § 452, str. 176, sv. III ex 1917, a Gl. U. n. ř. č. 2283 a 6308). Nezáleží tedy na tom, proč dal manžel ono prohlášení, nýbrž stačí, prokáže-li, že jest nepravdivé. Proti obsahu křestní matriky a přiloženého protokolu jako veřejných listin jest totiž ve smyslu § 292, odst. 2, c. ř. s. možný odvod, a to jak důkaz o nesprávnosti dosvědčeného příběhu, tak i dosvědčeného skutku nebo dotvrzeného tvrzení. Tedy i důkazem o věcné nepravdivosti obsahu onoho žalobcova prohlášení jest odůvodněna neúčinnost legitimace. V tom směru neučinil první soud pro své právní nazírání na věc, odchylující se od právního názoru odvolacího soudu, žádné zjištění, uváděje toliko, že by »snad« mohl žalobce prokázati, že není otcem Marie N. Schází tedy podklad pro rozhodnutí ve věci samé, neboť tu nestačí obsah protokolu sepsaného dne 16. ledna 1934 s nynější manželkou žalobcovou a matkou Marie N., dokud není vysvětlen rozpor s jejím udáním v roce 1906, že »neví«, kdo jest otcem dítěte, neboť prý jen jednou v noci tělesně obcovala s neznámým mužem. Jest tudíž nutno, aby byla rozřešena otázka otcovství k Marii N. po případě po provedení důkazů dalšími svědky, které snad žalobce navrhne, a výslechem stran (§ 496 č. 3 c. ř. s.). Podle toho bylo odvolání vyhověti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání správně rekursu.

Důvody :

Po formální stránce se předesílá: Napadeným rozhodnutím byl rozsudek prvního soudu zrušen a věc vrácena uvedenému soudu, aby po právní moci napadeného rozhodnutí o věci dále jednal a znovu rozhodl. Jde tedy podle obsahu rozhodnutí o zrušující usnesení odvolacího soudu podle § 499, odst. 1, c. ř. s. a byl proto možný jako opravný prostředek rekurs podle § 519 č. 3 c. ř. s. Poněvadž však rozhodnutí odvolacího soudu bylo vydáno nesprávně v podobě rozsudku, nelze odmítnouti opravný prostředek žalovaného snad proto, že volil opravný prostředek dovolání (plen. rozh. č. 1309 Sb. n. s.).

Po věcné stránce odpovídá však rozhodnutí odvolacího soudu zákonu a vývody dovolání nejsou s to, aby vyvrátily jeho správné závěry. Předpokladem legitimace nemanželského dítěte následujícím sňatkem jest, aby dítě, o jehož legitimaci jde, bylo zrozeno z manželky a zplozeno manželem, a to před jejich sňatkem (§ 161 obč. zák., Komentář Klangův u § 161, str. 899, Komentář Čs. obč. zák. Rouček-Sedláček u § 161, str. 817). Vyžaduje se proto zjištění, že manžel jest otcem legitimovaného dítěte. Důkaz o tom možno podati též již předcházejícím sporem o uznání otcovství anebo zápisem manžela jako otce do matriky. To se může státi již před sňatkem k žádosti otce, neb po sňatku k žádosti obou manželů, kteří prohlásí před matrikářem a dvěma svědky, že jsou rodiči dítěte, o jehož legitimaci jde. Podle křestního listu Marie N. ze dne 21. března 1934 byla právě na základě takového prohlášení žalobcova a jeho manželky ze dne 19. května 1912 vyznačena v matrice legitimace Marie N., neboť žalobce již před tím, dne 9. října 1908, pojal její matku za manželku. Žalobci nelze však nyní upíratí možnost, aby se sporem domáhal nesprávnosti a nepravdivosti svého prohlášení ze dne 19. května 1912 o tom, že jest otcem Marie N., a že je proto neúčinná i její legitimace potomním sňatkem. Jde totiž o rozřešení otázky soukromoprávní, zda dítě jest původu manželského či nemanželského, a rozřešení otázky té jest podle § 50 č. 1, 3 j. n. vyhrazeno soudům. Soudní výrok o manželském či nemanželském původu dítěte je pak podkladem pro opravu matriky. Bude právě na prvním soudě, aby posoudil na základě zjištění, která bude muset ještě učiniti, zda se žalobci podařil důkaz, že nemůže býti otcem Marie N., a že je nepravdivé jeho prohlášení před matrikářem a tudíž i nesprávný zápis v matrice. Při tom ovšem bude na soudě, aby náležitě přihlédl i k žalobcovu prohlášení ze dne 19. května 1912, jak vyplývá z křestního listu Marie N., a aby uvážil, zda postačí jeho vysvětlení o tom, jak k zápisu do matriky došlo. Jde o žalobu statusovou, z práva rodinného, pro niž není zákonem stanovena ani propadná, ani promlčecí lhůta. Třebas se při rozboru věci, zejména co do žalobního petitu a nutnosti žalovati opatrovníka a též co do důkazu vnucuje analogie s § 158 obč. zák., nejde tu o žalobu upravenou v § 158 obč. zák., a není proto žaloba ta vázána žádnou lhůtou, ježto se práva rodinná zásadně nepromlčují (§ 1481 obč. zák.).

Čís. 16192.

Dal-li vlastník nemovitosti v zástavu svou nemovitost pro celou pohledávku věřitele, pokud měl na ni právo z dlužního úpisu, tedy také podle valutové doložky v ní obsažené, jest věřitel povinen vydati dlužníku výmaznou kvitanci jen tehda, je-li zaplácena celá jistina s příslušenstvím, tedy i ona částka, kterou mu soud přiznal podle valutové doložky jako součást jistiny.

(Rozh. ze dne 11. června 1937, Rv I 1170/36.)